

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันประชากรของประเทศไทยมีประมาณ 42.5 ล้านคน ในจำนวนนี้มีถึง 20.7 ล้านคน ที่อยู่ในวัยศึกษา ซึ่งรัฐจำเป็นต้องรับภาระอันหนักในด้านนี้ เพื่อพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ และเป็นกำลังที่จะพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนดังกล่าวเท่าที่เป็นอยู่ขณะนี้จัดในระบบโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ แต่จากสถิติการศึกษา พ.ศ. 2518 ของกระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่าประชากรในวัยศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 20.7 ล้านคน มีโอกาสศึกษาในโรงเรียนเพียง 8.2 ล้านคนเท่านั้น¹ จำนวนที่เหลืออีก 12.5 ล้านคน ไม่มีโอกาสได้เข้าศึกษาในโรงเรียน นอกจากนี้ประชากรในวัยอื่น ๆ ซึ่งแม้ว่าจะจบการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้วก็ตาม แต่ประชาชนเหล่านี้ก็ควรได้รับบริการทางการศึกษาอยู่ตลอดชีวิต เพื่อให้ได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ตลอดจนสามารถดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การศึกษานอกระบบโรงเรียนอันเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัย จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐจะต้องจัดขึ้นเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นวิถีให้การศึกษาแก่ประชาชนวิธีหนึ่ง จึงได้มีมติให้จัดตั้งห้องสมุดประชาชนขึ้นตามจังหวัดและอำเภอต่าง ๆ² เพื่อเผยแพร่ความรู้ สร้างนิสัย รักการอ่าน และรักการค้นคว้าให้แก่ประชาชน ห้องสมุดประชาชนที่ดีจะต้องสามารถให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ดังนั้นผู้วิจัย

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวง, กองแผนงาน, สถิติการศึกษา 2518.

² "แจ่มตติถะรัฐมนตรีในเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่" คำสั่งกระทรวงธรรมการ ที่ 20909/2483 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2483 ระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับงานการศึกษาผู้ใหญ่, หน้า 1.

จึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบริการของห้องสมุดประชาชน เพื่อให้ทราบว่าบริการของห้องสมุดประชาชนที่จัดขึ้นขณะนี้นั้นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลของการวิจัยจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกิจการห้องสมุดประชาชนให้สามารถให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เรื่องของห้องสมุดประชาชนได้มีผู้ทำการวิจัยไว้แล้วหลายเรื่องด้วยกัน ผลงานวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ดังนี้

ดร. ชาร์ล อีแวน (Dr. Charles Evans) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของชนชั้นกลาง และการใช้ห้องสมุดประชาชน (Middle Class Attitude and Public Library Use) โดยออกแบบสอบถามบรรณารักษ์ และประชาชนผู้ใช้ห้องสมุด เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุด กับผู้ที่ไม่ใช้ห้องสมุดในแถบโอเชียนไซด์ (Oceanside) รัฐแคลิฟอร์เนีย เพื่อทดสอบสมมุติฐานว่า ในระดับชนชั้นกลาง ผู้ไม่ใช้ห้องสมุดมีทัศนคติที่ดีต่อห้องสมุด เช่นเดียวกับผู้ใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดมีทัศนคติต่อห้องสมุดในทางที่ดีกว่าผู้ที่ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนมากมักจะเป็นผู้มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการศึกษา และการใช้ห้องสมุดประชาชนมีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดแห่งอื่น ๆ ด้วย ผู้ใช้ห้องสมุดเหล่านั้นมักจะพบขอบกพร่องของห้องสมุด เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ จำนวนหนังสือ บัตรรายการ และอาคารห้องสมุด เป็นต้น การที่จะมีผู้ใช้ห้องสมุดมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของห้องสมุดในการที่จะสนองความต้องการส่งเสริมความก้าวหน้าทางอาชีพของผู้ใช้ห้องสมุดเหล่านั้นด้วย สำหรับผู้ที่ไม่ใช้ห้องสมุดประชาชนมักพบว่า ห้องสมุดมีข้อเสียเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การใช้ห้องสมุด ที่จืดจางมีไม่เพียงพอ แต่ทางคานบริการไม่ค่อยมีผู้ใดกล่าวถึง³

³Charles Evans, Middle Class Attitude and Public Library Use (Colorado: Libraries Unlimited, 1970), 126 p.

พ.ศ. 2505 มอริส เอ เกลแฟน (Morris A. Gelfand) ได้ทำการวิจัยสภาพห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย และเขียนบทความรายงานสภาพห้องสมุดประชาชนไทย ในช่วง พ.ศ. 2505 ชื่อ The National Library and Library Development and Training in Thailand ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ห้องสมุดประชาชนไทย ที่อยู่ในความควบคุมของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้นนั้นมีถึง 308 แห่ง แต่ในจำนวนนี้มีห้องสมุดเพียง 227 แห่งเท่านั้นที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ผู้วิจัยได้เสนอแนะวิธีดำเนินงานห้องสมุดเพื่อให้รัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้เห็นความสำคัญและให้ความสนับสนุนมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. จัดหาหนังสือและนิตยสารที่ทันต่อเหตุการณ์เข้าห้องสมุดให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสนใจมาใช้ห้องสมุด และอาจเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ห้องสมุดได้รับความสนับสนุนจากประชาชน

2. จัดตั้งห้องสมุดประชาชนตัวอย่างในกรุงเทพฯ เพื่อให้บริการที่ดีเลิศเป็นตัวอย่างแก่ห้องสมุดทั่วไป

3. กระทรวงศึกษาธิการควรหาวิธีการที่จะกระตุ้นให้บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนปรับปรุงตนเอง งานบริการ และห้องสมุดของตนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยสนับสนุนให้บรรณารักษ์มีโอกาสเลื่อนชั้น หรือตำแหน่งสูงขึ้น นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่กองการศึกษาผู้ใหญ่ควรออกไปตรวจตราและเยี่ยมเยียนห้องสมุดประชาชนตามจังหวัดต่าง ๆ เป็นประจำ เพื่อแสดงความสนใจและตรวจสอบการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ด้วย

4. กระทรวงศึกษาธิการควรหาวิธีกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจการห้องสมุดประชาชนในท้องถิ่นของตนให้มากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการตั้งคณะกรรมการห้องสมุดแล้ว ยังควรออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนกิจการห้องสมุดให้เข้มแข็ง

ยิ่งขึ้นอีกด้วย⁴

พ.ศ. 2508 ดร. แฟรนเซส สเปน (Dr. Frances Lander Spain) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับวิวัฒนาการห้องสมุดในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2494 ถึง พ.ศ. 2508 ไว้ในเอกสารบรรณารักษศาสตร์ ฉบับที่ 2 เรื่อง Some Notes on Library Development in Thailand 1951-1965 สรุปได้ว่า ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่ากับห้องสมุดประเภทอื่น ๆ แม้ว่าในระยะนั้นกองการศึกษาผู้ใหญ่จะได้จัดตั้งห้องสมุดประชาชนทุกจังหวัดในประเทศไทย โดยมีกระทรวงมหาดไทยให้ความร่วมมือในคานสถานที่ตั้งห้องสมุดแล้วก็ตาม ห้องสมุดประชาชนยังประสบปัญหาคานงบประมาณ บุคลากรที่มีคุณภาพ และหนังสือที่จะให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดไม่เพียงพอ⁵

พ.ศ. 2513 ยอร์ช ชาลด์เลอร์ (George Chandler) ได้เขียนหนังสือชื่อ Library in the East รายงานความก้าวหน้าและสภาพห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดเฉพาะ ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดประชาชน ของประเทศทางตะวันออก 8 ประเทศ คือ เลบานอน อียิปต์ อิหร่าน ปากีสถาน อินเดีย ไทย ฮองกง ญี่ปุ่น

สำหรับประเทศไทย ผู้เขียนได้กล่าวถึงห้องสมุดประชาชนไว้ว่า ยังไม่ก้าวหน้าเมื่อเปรียบเทียบกับห้องสมุดประเภทอื่น ๆ และเมื่อเปรียบเทียบกับห้องสมุดประชาชนของประเทศอิหร่าน ฮองกง และญี่ปุ่นแล้ว ห้องสมุดประชาชนของไทยก็ยังน้อยกว่า ผู้เขียนกล่าวว่า ในกรุงเทพฯ มีห้องสมุดเล็ก ๆ เพียง 2 แห่ง ที่ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร

⁴Morris A. Gelfand, The National Library Development and Training in Thailand; Draft report to the Unesco Programme of Participation in the Activities of Member States (Bangkok: Unesco, 1962), 66 p. (Mimeographed).

⁵Frances Lander Spain, Some Notes on Library Development in Thailand 1951-1965. "Library Science paper" No. 3; Department of Library Science Faculty of Arts, Chulalongkorn University, 1965), pp. 18-20.

และมีห้องสมุดอีก 3 แห่งที่ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดเหล่านี้ให้บริการ การอ่าน และให้บริการยืมหนังสือแก่ผู้ที่ เป็นสมาชิกห้องสมุด ผู้เขียนสรุปไว้ว่า ห้องสมุด ประชาชนไทยยังไม่ก้าวหน้า แม้จะได้มีการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ เช่น เรือห้องสมุดเคลื่อนที่ และได้มีการวางแผนพัฒนาห้องสมุดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2492 แล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะประชาชน ยังมีได้เห็นคุณค่าของห้องสมุดประชาชนในฐานะที่เป็นสถาบันทางการศึกษาและวัฒนธรรม ของประชาชนที่แท้จริง⁶

พ.ศ. 2514 สมบูรณ์ ภูเกล้า ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาของห้องสมุดประชาชน ในประเทศไทย โดยออกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ของกอง การศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในสังกัดเทศบาลนคร- กรุงเทพมหานคร และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในสังกัดเทศบาลนครธนบุรี ผลการวิจัยปรากฏ ว่า หน่วยงานที่ดำเนินงานห้องสมุดประชาชนมี 5 แห่งคือ กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญ ศึกษา เทศบาลนครกรุงเทพ เทศบาลนครธนบุรี กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ (ก.ร.ป. กลาง) และกรมการพัฒนาชุมชน แต่ละหน่วยงานนี้มีการดำเนินงาน เป็นของตนเอง สภาพห้องสมุดของกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และ กรมการพัฒนาชุมชน เป็นเพียงตู้สมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดประชาชนของเทศบาลมีการดำเนิน งานที่ค่อนข้างดี แต่ประสบปัญหาเรื่องสถานที่ตั้งห้องสมุดยังไม่เหมาะสม ในขณะที่ห้องสมุด ประชาชนของกองการศึกษาผู้ใหญ่ประสบปัญหาค่านอาคาร ครุภัณฑ์ยังไม่เหมาะสม ขาด บรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ หนังสือ วารสารไม่ทันสมัย และไม่เพียงพอ กับผู้ใช้ห้องสมุด ฐานะของบรรณารักษ์ยังคงเป็นเพียงข้าราชการชั้นจัตวา นอกจากนี้ยัง ขาดงบประมาณที่จะปรับปรุงห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน

⁶George Chandler, Library in the East (London: Seminar Press, 1971), p. 109.

ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้มีการสร้างอาคารห้องสมุดที่ถูกต้องแบบแผนเพื่อเป็นตัวอย่างใน กรุงเทพมหานคร และเสนอให้ยกฐานะหน่วยงานห้องสมุดประชาชน แผนกการศึกษาประชาชน กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา ขึ้นเป็นกองห้องสมุด เพื่อขอรวบรวมบรรณารักษ์ที่มีคุณวุฒิ⁷

ปี 2517 สุรางค์ คุณวงษ์ ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะประเมินผลการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการให้บริการ ว่าได้จัดบริการใดเหมาะสมเพียงใด เพื่อให้ทราบความต้องการ ความคิดเห็น และลักษณะของผู้ใช้บริการ รวมทั้งปัญหาในการดำเนินงาน และปัญหาที่ผู้ใช้ประสบ โดยออกแบบสอบถามบรรณารักษ์และประชาชนผู้ใช้ห้องสมุดต่าง ๆ คือ ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนซอยพระนาง ห้องสมุดประชาชนบางลำพู และห้องสมุดประชาชนอนงคาราม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 รองลงมาได้แก่ นิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ความคิดเห็นที่มีต่อบริการที่ควรแก้ไขก็คือ สถานที่คับแคบ วัสดุครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไม่เพียงพอ ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้เพิ่มจำนวนบุคลากร และขยายบริการให้ยืมหนังสือไปอ่านนอกห้องสมุด ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่สนใจหนังสือในหมวดประวัติศาสตร์ และนวนิยาย การดำเนินงานห้องสมุดมีปัญหาเกี่ยวกับ งบประมาณไม่พอเพียง และการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ วัสดุและครุภัณฑ์⁸

⁷ สมบูรณ์ ภูทล้า, "ปัญหาห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514) (อัครสำเนา).

⁸ สุรางค์ คุณวงษ์, "การประเมินผลการปฏิบัติงานห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2517) (อัครสำเนา).

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความสนใจและความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อสำรวจความต้องการของประชาชนว่า มีความต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมประเภทใดบ้าง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดที่จะจัดบริการเหล่านั้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในภาคใต้ของประเทศไทย ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสำรวจ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ ประชากรของจังหวัด กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ประจวบคีรีขันธ์ ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี โดยสุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 923 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มี 2 ชุด คือ แบบสอบถามบรรณารักษ์ ซึ่งมีทั้งคำถาม แบบที่ให้ตอบเฉพาะเจาะจง และแบบที่ให้ตอบอย่างอิสระ โดยถามเกี่ยวกับภูมิหลังของบรรณารักษ์ สภาพห้องสมุด หนังสือ สิ่งพิมพ์ และครุภัณฑ์ของห้องสมุด บริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดจัด รวมทั้งปัญหาในการดำเนินงาน ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของบรรณารักษ์ และอีกชุดหนึ่ง คือ แบบสอบถามประชาชน ซึ่งมีคำถามแบบเฉพาะเจาะจง และ

คำถามที่ให้ตอบอย่างอิสระ เช่นเดียวกับแบบสอบถามบรรณารักษ์ โดยถามเกี่ยวกับ ประวัติ ส่วนตัว การใช้ห้องสมุด ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุด ความพอใจ และความต้องการท่อบริการ และกิจกรรมของห้องสมุด รวมทั้งข้อเสนอแนะ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามถือว่าเชื่อถือได้ วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากได้ให้กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้ว
  2. คำตอบที่ได้รับจากบรรณารักษ์ และประชาชน ถือว่าเป็นความจริงเชื่อถือได้
- วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย

1. ศึกษาความหมายของห้องสมุดประชาชน จุดประสงค์ หน้าที่ และบริการของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย โดยการค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ รัฐบาล วิทยานิพนธ์

2. ข้อมูลที่ไม่สามารถค้นคว้าจากเอกสารได้ ใช้วิธีการสำรวจโดยสร้างแบบสอบถาม 2 ชุด ชุดแรก เป็นแบบสอบถามบรรณารักษ์ ซึ่งได้ทดลองใช้กับบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน 3 แห่ง คือ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนอนงคาราม บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนซอยพระนาง บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน เมื่อได้นำมาแก้ไขแล้ว จึงได้สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และส่งไปยังบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ของประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 15 ชุด ส่วนแบบสอบถามชุดที่สอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามประชาชน ได้นำไปทดลองใช้กับผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน จำนวน 30 คน แล้วจึงส่งไปยังบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ให้แจกแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ในระหว่างเวลา 2 สัปดาห์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการห้องสมุดประชาชนอีกด้วย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามบรรณารักษ์ และแบบสอบถามประชาชนทางไปรษณีย์ แบบสอบถามของบรรณารักษ์ ผู้วิจัยได้เจ้าหน้าที่ของถึงตัวผู้วิจัย และปิดแสตมป์ให้บรรณารักษ์ส่งคืนทางไปรษณีย์ ส่วนแบบสอบถามประชาชนผู้วิจัยได้นัดหมาย ไปเก็บรวบรวมจากบรรณารักษ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามบรรณารักษ์ ได้นำมาเสนอในรูปแบบของตาราง ส่วนแบบสอบถามประชาชน ได้นำมาจำแนกตามระดับอายุ ข้อมูลในแบบสอบถามได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

$$P = \text{ค่าอัตราส่วนร้อย}$$

$$f = \text{จำนวนคนที่ตอบปัญหาข้อนั้น ๆ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดในแต่ละระดับอายุของแต่ละจังหวัดและรวมทั้งภาค}$$

ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินผล ความคิดเห็น ความพอใจ ความต้องการ คำนวณโดยหาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum f\bar{X}}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ยของค่าตอบแต่ละข้อ}$$

$$f = \text{ความถี่}$$

$$X = \text{คะแนน (น้ำหนักประจำข้อ)}$$

$$N = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดแต่ละระดับอายุของแต่ละจังหวัดและรวมทั้งภาค}$$

และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของค่าตอบแต่ละข้อ
โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left[\frac{\sum fx}{N}\right]^2}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

f = ความถี่

x = คะแนน (น้ำหนักของคำตอบ)⁹

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การสำรวจจะทำให้ทราบถึงการดำเนินงานเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด
รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน

2. ผลของการวิจัย อาจจะทำให้ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งจะนำความ
คิดเห็นของประชาชน และข้อเสนอแนะจากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงห้องสมุด
ประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้สามารถจัดบริการที่ตรงกับความต้องการ
ของประชาชน

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

ห้องสมุดประชาชน หมายถึง ห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกองการศึกษา
ผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มาใช้ห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ ที่ทำการสำรวจ คือ ระหว่างวันที่ 5 ถึง
20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2518,

⁹ ประคอง วรรณสุต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 3,
นครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี : ไทยวัฒนาพานิช, 2515), หน้า 40.

ภาคใต้ของประเทศไทย หมายถึง จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ประจวบคีรีขันธ์ ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และ สุราษฎร์ธานี

ความจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมเขตภาคใต้ทั้งหมด จึงทำการวิจัยเฉพาะห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัดของภาคเท่านั้น ผลการวิจัยจึงใช้แทนได้เฉพาะความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น ไม่สามารถจะแทนความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชนทั้งหมดในภาคใต้ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย